

Annan nuoruusvuodet

L.M. MONTGOMERY

ANNAN NUORUUSVUODET

L. M. Montgomery

ANNAN
NUORUUSVUODET

Suomentanut Hilja Vesala

SAGA Egmont

Annan nuoruusvuodet
Translated by Hilja Vesala (Hilja Walldén)
Original title: *Anne of Green Gables*
Original language: English
Cover image: Shutterstock
Copyright © 2021 SAGA Egmont
All rights reserved

ISBN: 9788728238400

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

I.

ROUVA RAKEL LYNDE HÄMMÄSTYY

Rouva Rakel Lynden asunto oli juuri siinä, missä Avonlean valtatie kääntyi alas pieneen notkoon, jota lepät ja sanajalat reunustivat. Notkon läpi virtasi puro, jonka lähteet olivat syvällä metsässä vanhan Cuthbertin talon takana. Alajuoksussaan näiden metsien läpi väitettiin sen olevan hyvin oikullinen ja vallaton puro tummine salaperäisine lammikkoineen ja louhikkojen välissä porisevine putouksineen. Mutta kun se ehti Lynden notkoon saakka, oli se rauhallinen ja hyväntapainen pikku vesi, sillä ei edes purokaan voinut kulkea rouva Rakel Lynden oven ohi kiinnittämättä tarpeellista huomiota säädyllisyyteen ja sopivaisuuteen.

Se luultavasti tiesi, että Rakel-rouva istui ikkunassaan ja seurasi valppain silmin kaikkea, mikä kulki ohitse, vieläpä puroja ja lapsinulikoitakin, ja että hän, jos hän huomasi jotain merkillistä tai virheellistä, ei koskaan saisi rauhaa, ennen kuin hän oli urkinut sen synn ja perustuksen.

On paljon ihmisiä sekä Avonleassa että muualla, jotka kykenevät alinomaa sekaantumaan naapuriensa asioihin juuri siksi, että he laiminlyövät omansa. Mutta rouva Rakel Lynde oli noita harvinaisen kyvykkäitä ihmisiä, jotka sekä voivat hoitaa omat toimensa että samaan aikaan osoittavat mitä suurinta harrastusta lähimmäisensä asioihin.

Hän oli taitava emäntä, jonka johdon alaisena kaikki kävi kuin kellon koneisto; hän oli huomattavin käytettävissä oleva kyky, avusti innokkaasti pyhäkoulussa ja oli ”Kirkollisen avustusyhdistyksen” ja Pakanalähetysliiton tukipylväitä.

Kaikesta tästä huolimatta oli Rakel-rouvalla hyvää aikaa istua keittiönikkunansa ääressä tuntikausia ja kutoa kehtopeitteitä kynttilänsydänlangasta – hän oli kutonut niitä kuusitoista kappaletta, oli Avonlean perheenäideillä tapana kertoa kauhistuneella äänellä – ja pitää kiinteästi silmällä sitä kohtaa suuresta maantiestä, jossa se laskeutui alas notkoon ja sitten toisella puolen kiemurteli ylös jyrkkää punaista töyrää. Koska Avonlea sijaitsi pienessä S:t Lorenzolahteen pistävässä kolmikulmaisessa niemessä, vesi kummallakin puolella, niin täytyi jokaisen, joka tuli tai meni, kulkea mäelle vievää tietä ja siis tietämättään suorittaa kujanjuoksu Rakel rouvan kaikinäkeväin silmäin edessä.

Hän istui siinä eräänä iltapäivänä kesäkuun alussa. Aurinko paistoi lämpimänä ja kirkkaana sisään ikkunasta; hedelmätarha talon alapuolella olevalla rinteellä oli kuin kauneimpaan morsiuspukuun pukeutuneena vaaleanpunaisine ja valkoisine kukkineen, ja miljoonat mehiläiset surisivat sen yläpuolella. Thomas Lynde – sävvisä pieni mies, jota Avonlean asukkailla oli tapana sanoa Rakel Lynden mieheksi – kylvi nauriinsiementä peltoon, joka oli mäen alla ladon takana, ja Matthew Cuthbertin

olisi pitänyt tehdä samoin suurella uutispellollaan puron rannalla Vihervaaran luona. Rakel-rouva tiesi, että hänen todellakin pitäisi olla siellä, sillä hän oli edellisenä iltana William Blairin kauppapuodissa kuullut Matthew'n sanovan Peter Morrisonille, että hän aikoi kylvää nauriinsiementä seuraavana iltana.

Peter oli tietenkin kysynyt, sillä Matthew Cuthbert ei ollut mies kertomaan mitään omasta aloitteestaan.

Ja onko kummempaa kuultu – sen sijaan tulee Matthew Cuthbert puoli neljän aikaan iltapäivällä keskellä viikkoa ja kirkasta arkipäivää verkalleen ajaen notkon läpi ja mäkeä ylös. Ja vielä enemmän: hänellä oli valkoinen kaulus ja paras vaatekertansa, joka oli selvänä todistuksena siitä, että matka tähtäsi sangen kauaksi. Minne maailmassa Matthew Cuthbert ajoi ja mitä hänellä voi olla toimitettavana?

Jos se olisi ollut joku muu Avonlean mies, olisi Rakel-rouva harvinaisella yhteensovittelu- ja laskemiskyvylleen aivan hyvin voinut keksiä vastauksen kumpaankin kysymykseen. Mutta Matthew lähti niin harvoin pois kotoa, että asian, joka hänet viekotteli ulos, täytyi olla sekä tärkeä että tavaton. Hän oli luonteeltaan hyvin ujo ja arasteleva eikä tiennyt mitään pahempaa kuin lähteä ulos vieraitten ihmisten joukkoon tai mennä johonkin paikkaan, missä hän oli pakotettu puhumaan.

Hienossa valkoisessa kauluksessa upeileva, kiesejä ajava Matthew oli näky, jonka kaltaista ei usein tarjoutunut. Kuinka paljon Rakel-rouva vaivasikin päätään, hänen järkeänsä juoksu oli pysähtynyt ja hänen iltapäivärauhansa mennyttä.

– Totta tosiaan pistäydyn Vihervaaralle teelle ja tiedustelen Marillalta, minne Matthew on ajanut ja missä tarkoituksessa, päätti hän viimein. – Hän ei muuten koskaan mene kaupunkiin

tähän aikaan vuodesta eikä hän koskaan mene vierailulle. Jos hänen nauriinsiemenensä olisivat tyystin lopussa ja hän menisi ostamaan lisää, ei hän koskaan pukeutuisi tuolla tavoin ja ottaisi kiesejä. Mutta hän ei ajanut niin kovaa vauhtia, että hän olisi voinut mennä noutamaan lääkäriä. Kuitenkin on täytynyt tapahtua jotain erikoista sitten eilisillan. En ymmärrä tätä hitustakaan, se on varmaa, ja omatuntoni ei rauhoitu, ennenkuin saan tietää, miksi Matthew Cuthbert on tänään ajanut pois Avonleasta.

Teen juotuaan lähti Rakel-rouva siis matkaan. Pitkältä hänen ei tarvinnut kulkea; tuohon aika suureen, epäsäännöllisesti rakennettuun ja hedelmäpuiden ympäröimään taloon, jossa Cuthbertin perhe asui, oli vain muutaman kivenheiton matka maantietä Lynden notkosta. Sen lisäksi tuli tietysti vielä pitkä, kapea oikotie. Matthew Cuthbertin isä oli yhtä arka ja niukkasanainen kuin hänen poikansa hänen jälkeensä ja oli rakentaessaan kotiaan sijoittanut sen niin kauas muista ihmisistä kuin oli ollut mahdollista kätkemättä sitä kokonaan metsän sisään. Heidän talonsa oli raivatun alueen äärimmäisellä rajalla ja siinä se kohosi vielä tänäkin päivänä, nipin napin näkyen suurelle valtatielle, jonka varrella kaikki muut Avonlean talot olivat vierivieressä muodostaen pienen tuttavallisen rivin.

Rouva Rakel Lynde arveli, ettei voitaisi puhua asumisesta sellaisessa paikassa.

– Siinä voi saada katon päänsä päälle – sen voi saada kieltämättä, sanoi hän sipsuttaessaan pitkin oikotietä, jossa ruoho versoi ja johon vaununpyörät olivat kyntäneet syviä vakoja. Orjantappurapensaat reunustivat sitä molemmin puolin.

– Ei ihme, että sekä Matthew että Marilla ovat hieman omituisia, täällä kun he elävät aivan itsekseen. Puut eivät ole

hääviä seuraa, mutta sitä lajia heillä on Herra nähköön täällä kylliksi. Minä katselin mieluummin ihmisiä. He näyttävät tietenkin varsin tyytyväisiltä ja hyväntuulisilta, mutta se johtunee tottumuksesta, luulin. Kaikkeen tottuu, sanoi irlantilainen hirteen vietäessä.

Samassa Rakel-rouva jätti oikotien ja tuli Vihervaaran pihaan. Tämä piha oli hyvin viheriä ja siistitty ja hyvinhoidettu, toiselta puolen korkeitten, kunnianarvoisien piilipuiden, toiselta puolen somasti leikattujen pyramiidipoppelien reunustama. Ei ainoatakaan asiaankuulumatonta tikkua tai kiveä siellä näkynyt, sillä jos jotain sellaista olisi siellä ollut, olisi Rakel-rouva sen nähnyt. Hänen yksityinen mielipiteensä oli, että Marilla Cuthbert lakaisi pihamaansa yhtä usein kuin hän huoneensa. Olisi voinut syödä ruoka-aterian suoraan maan päältä ilman pienintäkään pelkoa vähemmän miellyttävien aineksien sekaantumisesta asiaan.

Rakel-rouva koputti lyhyesti ja kuuluvasti keittiönovelle ja astui sisään kehoituksen saatuaan. Vihervaaran keittiö oli kodikas huone – ainakin se olisi ollut sellainen, ellei se olisi ollut niin kiusallisen puhdas ja siisti, että se teki aivan käyttämättömän vierashuoneen vaikutuksen. Ikkunat antoivat itään ja länteen; läntisestä ikkunasta, joka oli pihan puolella, paistoi sisään lempeä kesäkuun aurinko, mutta itäistä, josta voi nähdä vilahduksen puutarhan valkeista kirsikankukista ja alhaalla puron notkelmassa huojuvista, solakoista koivuista, kierteli vihanta metsäviiniköynnös.

Täällä Marilla Cuthbertilla oli tapana istua, silloin harvoin kun hän istui, aina hieman epäluuloisena auringonpaistetta kohtaan, joka hänen mielestään oli aivan liian oikullinen ja häilyväinen tähän vakavaan ja vastuunalaiseen maailmaan, ja

siinä hän nytkin paraillaan istui kutimineen. Hänen takanaan oleva pöytä oli katettu illallista varten.

Rakel-rouva oli tuskin ennättänyt kunnollisesti sulkea oven, ennen kuin hän aistimillaan ja ajatuksillaan oli ottanut selvän kaikesta, mitä oli pöydällä. Se oli katettu kolmelle, joten siis Marilla ilmeisesti odotti, että Matthew toisi mukanaan kotiin jonkun illalliselle. Mutta kylmät leikkeleet olivat laadultaan aivan jokapäiväisiä, ja pöydässä oli vain metsäomenahilloketta ja yhtä lajia voileipiä, niin että mikään erittäin hieno ja arvokas vieras ei tuo odotettu kaiketi ollut.

Mutta mitä oli ajateltava Matthew'n valkoisesta kauluksesta ja ruskeasta tammasta? Noin monet ratkaisemattomat arvoitukset rauhallisen ja kaikkea muuta kuin salaperäisen Vihervaaran yhteydessä alkoivat vähitellen panna Rakel-rouvan pään pyörälle.

– Hyvää iltaa, Rakel, sanoi Marilla iloisesti. – Eikö sinunkin mielestäsi ole ihana ilta? Paina puuta, ole hyvä! Kuinka teillä jaksetaan?

Jotakin, jota muun nimityksen puutteessa voitaisiin sanoa ystävyydeksi, oli ja oli aina ollut Marilla Cuthbertin ja Rakel-rouvan välillä, huolimatta – tai ehkä juuri johtuen – heidän sisäisestä erilaisuudestaan.

Marilla oli pitkä ja laiha nainen, kulmikas ja suoraviivainen. Hänen tummassa tukassaan voi erottaa muutamia harmaita juovia ja se oli aina kierretty kovaksi pieneksi sykkyräksi, jonka läpi kaksi metallista hiusneulaa oli murhaavasti pistetty. Hän näytti naiselta, jolla on ahdas elämäнкäsitys ja ankara omatunto, ja sellainen hän olikin. Mutta hänen suunsa läheisyydessä oli piirre, joka, jos se olisi ollut pikkuruikkusenkin pitemmälle kehittynyt, olisi voinut ilmaista huumorintajua.

– Me voimme kaikki mainiosti, sanoi Rakel-rouva. – Mutta minulle tuli ikään kuin sellainen tunne, että täällä ehkä kaikki ei ollut aivan kohdallaan – se pälkähti päähäni silloin kun näin Matthew’n ajavan pois tänään. Arvelin, että hän ehkä meni lääkäriin.

Marillan suupielet värähtivät merkitsevästi. Hän oli odottanut Rakel-rouvaa; hän käsitti sangen hyvin, että Matthew’n näkeminen, joka ilman tiettävää syytä ajaa körötti pois kieseissään, olisi liikaa naapurinrouvan uteliaisuudelle.

– Ei suinkaan, minä tunnen olevani oikein pirteä, vaikka minulla eilen oli kova päänsärkyni, sanoi hän. – Matthew meni asemalle. Me saamme tänne pienen pojan Nova Scotian lastenkodista, ja hän tulee tänään iltajunalla.

Jos Marilla olisi sanonut, että Matthew oli mennyt asemalle noutamaan australialaista kengurua, ei Rakel-rouva olisi voinut joutua enemmän ymmälle. Oli sopimatonta otaksua, että Marilla piti häntä pilkkanaan, mutta Rakel-rouva tuli melkein pakotetuksi luulemaan niin.

– Tarkoitatko täyttä totta, Marilla? kysyi hän, saatuaan takaisin puhekykynsä.

– Tietysti, sanoi Marilla, ikään kuin pikkupoikien hankkiminen Nova Scotian lastenkodista kuuluisi jokaisen kunnan talon tavallisiin kevättöihin Avonleassa, sen sijaan että se oli aivan ennenkuulumaton uudistuspuuha tällä seudulla.

Rakel-rouva tunsu, että hänen henkistä tasapainoaan oli järkytetty. Hän ajatteli huudahdusmerkeissä. Poika! Ja juuri Marilla ja Matthew Cuthbert aikeissa ottaa luokseen pojan! Lastenkodista! Ei, nyt oli totisesti maailmanloppu lähellä! Ei koskaan hän ihmettelisi enää mitään tämän jäljestä! Ei ikinä mitään!

– Kuinka maailmassa päähänne on pälkähtänyt sellainen ajatus? hän kysyi paheksuvalla äänellä.

Tämä oli tapahtunut neuvottelematta hänen kanssaan, ja sitä täytyi siis paheksua.

– Oh, me olemme tuumineet sitä jo kauan aikaa – tai oikeammin sanottuna koko talven, vastasi Marilla.

Nämä hieman myöhästyneet varoitukset eivät näyttäneet loukkaavan eikä säikäyttävän Marillaa. Hän kutoi tyynesti edelleen.

– En tahdo kieltää, että on paljon totta siinä, mitä sanot, Rakel. Minä olen itsekin ollut hyvin kahden vaiheella. Mutta Matthew piti niin kauhean itsepintaisesti kiinni asiasta. Sen minä huomasin, ja sen vuoksi annoin myöten. On niin harvinaista, että Matthew aivan varmasti haluaa jotain, että kun hän joskus niin tekee, on minun mielestäni aina minun velvollisuuteni suostua. Ja mitä tulee yrityksen uhkarohkeuteen

– kultaseni, onnen kauppaahan on melkein kaikki mitä täällä maailmassa tehdään... Onnenkauppaahan on omienkin lasten pitäminen, sen puolesta – vaikka suunnilleen pitäisikin oltaman selvillä, mitä peruja he ovat saaneet. Eivät he aina ole niinkään onnistuneita...! Mutta Nova Scotiahän ei ole täältä kaukana, se ei ole samaa kuin jos saisimme hänet Englannista tai Yhdysvalloista. Hän ei kai liene niin kokonaan erilainen kuin me itse.

– No niin, toivon sydämestäni, että kaikki kävisi hyvin, sanoi Rakel-rouva äänellä, joka selvästi ilmaisi mitä vahvimpia epäilyksiä. – Mutta älä sitten tule sanomaan minulle, etten varoittanut teitä, jos hän pistää Vihervaaran tuleen tai panee kaivon strykniiniä – eräs lastenkodin vesa teki niin Uudessa

Brunswickissä sillä seurauksella, että koko perhe kuoli mitä hirveimpiin tuskiin... Mutta sillä kertaa se oli tyttö.

– Mehän emme otakaan tyttöä, sanoi Marilla, ikään kuin kaivojen myrkyttäminen olisi yksinomaan naisellinen avu, josta ei ollut vaaraa poikien yhteydessä. – Ei ikinä johtuisi mieleeni ottaa tyttöä kasvattaakseni. Ihmettelen, että rouva Spencer niin tekee. Mutta hän ei kylläkään pelkäisi ottaa luokseen vaikka koko lastenkotia, jos se johtuisi hänen mieleensä.

Rakel-rouva olisi mieluummin jäänyt siksi, kunnes Matthew tuli kotiin uusine saaliineen. Mutta kun hän havaitsi, että kuluisi vähintään runsaasti kaksi tuntia, ennen kuin häntä voitiin odottaa, päätti hän lähteä eteenpäin ja pistäytyä Bellin perheessä kertomaan heille uutisen. Se herättäisi varmasti suurta hämmästystä, ja Rakel-rouvalle oli hyvin mieluista saattaa ihmiset hämmästyämään.

Hän poistui sen tähden, suureksi helpotukseksi Marillalle, sillä viimeainittu tunsu epäilyksensä ja pelkonsa saavan muuta virikettä Rakel-rouvan synkkien aavistusten vaikutuksesta.

– Minut saa suomustaa kuin kuoreen, jos koskaan olen kuullut mokomaa! huudahti Rakel-rouva päästyään kaikella kunnialla jälleen maantielle.

– Eikö tämä ole aivan kuin hullua unta? Niin, poikaa täytyy sääliä, se on varmaa. Matthew'lla ja Marillalla ei ole minkäänlaista käsitystä lapsista ja he tulevat vaatimaan, että hän olisi viisaampi ja vakavampi omaa isoisäänsä – jos hänellä koskaan on ollut sellaista, mikä on epäiltävää. Minun mielestäni tuntuu oikein kolkolta ajatella lapsukaista Vihervaaralla; siellä ei koskaan ole ollut ainoatakaan, sillä sekä Matthew että Marilla olivat täyskasvuisia, kun uusi talo rakennettiin – ja Herra tiesi muuten, ovatko he itse koskaan olleet lapsia. Minä en tahtois

mistään hinnasta olla tuon köyhän nulikan housuissa. Sääliä häntä täytyy.

Niin purki Rakel-rouva sydäntänsä kukkiville orjantappuroille; mutta jos hän olisi voinut nähdä lapsen, joka juuri tällä hetkellä kärsivällisesti odotti Bright Riverin rautatieasemalla, olisi hänen säälinsä ollut vielä syvempi ja lämpimämpi.

II.

MATTHEW CUTHBERT

HÄMMÄSTYY

Matthew Cuthbert ja hänen ruskea tammansa kulkea hölkyttivät verkalleen tuota neljäntoista kilometrin matkaa Bright Riveriin. Tie oli kaunis kiemurrellessaan somien talonpoikaistalojen välitse, silloin tällöin kulkien pihkalta tuoksuvan hongikon läpi tai pitkin laaksoa, jossa villit luumupuut ojentelivat keijuja kukkaterttujaan. Ilma oli monista hedelmäpuutarhoista tulevien tuoksujen kyllästyttämä, niityt kangastivat etäällä, verhoutuneina purppuran ja opaalinhohtoiseen usvahasoon, ja linnut lauloivat ja livertelivät varhaiskeväimen täydellä riemulla.

Matthew nautti matkasta omalla tavallaan, lukuun ottamatta niitä hetkiä, jolloin hän kohtasi naisia ja oli pakotettu heille nyökäyttämään. Sillä Prinssi Edvardin saarella oli tapana nyökäyttää itse kullekin vastaantulijalle maantiellä, oli se sitten tuttu tai tuntematon.

Matthew pelkäsi kaikkia naisia lukuun ottamatta Marilla-sisartaan tai Rakel-rouvaa; hänellä oli sellainen epämiellyttävä tunne, että nuo salaperäiset olennot nauroivat

hänelle takanapäin. Ja hänellä olikin täysi syy epäillä sitä, sillä hän oli sangen merkillisen näköinen ulkonaiselta olemukseltaan kömpelöine vartaloineen, pitkine, raudanharmaine hiuksineen, jotka hipaisivat kumaraisia hartioita, ja pehmeine, ruskeine täysipartoineen, jommainen hänellä oli ollut aina kaksikymmenvuotiaasta asti. Hän oli itse asiassa kaksikymmenvuotiaana ollut jokseenkin samannäköinen kuin kuusikymmenvuotiaanakin, vaikka ei aivan niin harmaa.

Saapuessaan asemalle hän ei nähnyt vilahdustakaan mistään junasta. Hän luuli olevansa liian varhainen, jonka vuoksi hän satoi hevosensa kiinni pienen hotellin pihalle ja meni asemalle. Pitkä asemasilta oli melkein autio; ainoa näkyvissä oleva elävä olento oli tyttö, joka istui erään pärekasan äärimmäisellä reunalla.

Matthew, joka pani vain merkille, että se oli tyttö, puikki hänen ohitseen niin pian kuin suinkin katsahtamatta häneen. Jos hän olisi katsonut häneen, olisi hän tuskin voinut olla kiinnittämättä huomiota jännittyneeseen, liikkumattomaan odotukseen, mikä ilmeni koko hänen asennossaan ja ilmeessään. Tyttö istui siinä ja odotti jotakuta tai jotakin, ja koska istuminen ja odottaminen oli tällä haavaa ainoa, mitä hänellä oli tehtävänä, vajosi hän tähän tilaan kaikella sillä tarmolla, mihin hän kykeni.

Matthew tapasi asemapäällikön tämän juuri sulkiessa pilettiluukkuja lähteäkseen kotiin illalliselle, ja kysyi häneltä, eikö puolikuuden juna jo pian saapuisi.

Puolikuuden juna on tullut ja lähtenyt puoli tuntia sitten, vastasi kysymyksen saaja. – Siitä astui ulos matkustaja, jonka piti tulla teille – eräs pikku tyttö. Hän istuu tuolla pärekasalla. Pyysin häntä menemään naisten odotushuoneeseen, mutta hän sanoi mieluummin haluavansa olla täällä ulkona. Täällä muka on –

11-vuotias orpo Anna Shirley on omapäinen tapaus. Annan uudet huoltajat, keski-ikäiset sisarukset Matthew ja Marilla Cuthbert, eivät myöskään odottaneet kanadalaiselle maatilalleen tyttöä. Tilalle tarvittaisiin riuska kasvattipoika eikä punatukkaista haaveilijaa, joka puhuu lakkaamatta. Orpokodista tullut Anna saa kuitenkin jäädä maatilalle. Hän kiintyy vähitellen kasvattivanhempiansa, ja tytön päivät täyttyvät koulunkäynnistä, uusista ystävistä ja koulun välkyimmän Gilbert-pojan sykehdyttävästä seurasta. Annan elämä Prinssi Edwardin saarella on yhtä kesyttöä kuin aurinkoistakin.

Annan nuoruusvuodet aloittaa klassikoksi muodostuneen Anna-sarjan, joka ihastuttaa aina uusia sukupolvia.

Lucy Maud Montgomery (1874–1942) oli kanadalainen kirjailija, joka tunnetaan rakastetusta Anna-nuortenkirjasarjastaan. Sarja seuraa vilkkaan orpotyttö Annan aikuistumista kasvattivanhempiansa hoivissa maatilalla Prinssi Edwardin saarella Kanadassa. Annan tarinassa on useita yhteyksiä Montgomeryn omaan elämään. Kouluttauduttuaan opettajaksi hän kirjoitti muun muassa 20 romaania, joista moni on saanut myöhemmin klassikon aseman.